

Organisert idrett og skole som komplementære og konkurrerende arenaer: ulike mønstre for minoritets- og majoritetsungdom?

En analyse av hvordan lekselesing, skoleprestasjoner og utdanningsaspirasjoner henger sammen med frafall fra idrettslag

Organized Sport and School as Complementary and Competing Venues: Different Patterns for Minority and Majority Youth?

An Analysis of the Relationship Between Schoolwork, School Grades and Educational Aspirations, and Sport Dropout

Mads Skauge

Doktorgradsstipendiat i sosiologi, Fakultet for samfunnsvitenskap, Nord Universitet, Bodø

mads.h.antonsen@nord.no

Arve Hjelseth

Førsteamanuensis i idretts sosiologi, Institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU, Trondheim

arve.hjelseth@ntnu.no

Sammendrag

Studien undersøker hvordan frafall fra idrettslag henger sammen med skoleengasjement i form av tid brukt på skolearbeid, skoleprestasjoner og utdanningsaspirasjoner. Med data fra Ungdata 2017–2019 og respondenter fra norsk videregående skole (16–19 år), finner vi ulike mønstre for minoritets- og majoritetsungdom. Blant minoritetsungdom er frafallet fra idrettslag høyest blant de med de beste skolekarakterene, mens det er motsatt for majoritetsungdom. Utdanningsaspirasjoner har ingen betydning for minoritetsungdoms frafallsmønster. Blant majoritetsungdom er det lavere frafall blant de som aspirerer til høyere utdanning enn blant de som ikke gjør det. Frafallet fra idrettslag er samtidig størst blant ungdom som bruker mye tid på lekser – en sammenheng som er tydeligere blant minoritets- enn majoritetsungdom. Vi foreslår at resultatene er uttrykk for et underliggende driv for sosial mobilitet blant minoritetsungdom, som forsterkes av innvandrerfamiliers sosiale kapital, noe som gjør avveiningen til et nullsumspill hvor mer tid til skole gir mindre tid til idrett. For majoritetsungdom tilskrives resultatene skolens og idrettens beslektede logikk. De som er disponert for å mestre skolen, er også kulturelt utrustet for å tiltrekkes av idrettslogikken.

Nøkkelord

ungdomsidrett, skolearbeid, sosial mobilitet, habitus, sosial kapital

Abstract

This study examines the relationship between school engagement and club-organized sport dropout among minority and majority youth. Our analyses of high school students (16-19-year olds) from The Norwegian Ungdata Study 2017-2019 indicate different patterns for minority and majority youth. Among minority youth, sport dropout levels are higher among those with higher grades and more time used on school homework. Among majority youth, sport dropout levels are lower among those with higher grades, higher educational aspirations and are less related to time used on homework. The negative correlation between dropout from sport and school engagement for minority youth, is suggested to be caused by an eagerness for social mobility. This drive is strengthened by the social capital of immigrant families, turning the relationship into a zero-sum game where more time spent on education means less time for sport. The results for majority youths are attributed to the corresponding logic of school and sports. Those habitually disposed to perform well in school, also have the cultural competencies required to be attracted by the sport logic.

Keywords

youth sport, schoolwork, social mobility, habitus, social capital

Introduksjon

Tidligere forskning tyder på at prioritering av skolearbeid er en hovedgrunn til at minoritetsungdommer (her definert som ungdom med to utenlandsfødte foreldre) slutter i idrettslag (Ødegård et al., 2016). I hvilken grad henger tid brukt på lekselesing sammen med idrettsdeltakelse? Er det ulike mønstre for minoritets- og majoritetsungdom? Hvordan kan dette i så fall forklares? I denne artikkelen søker vi å besvare disse spørsmålene.

Deltakelse i idrettslag tilskrives stor verdi for individ og samfunn. Gjennom hele 1900-tallet har den organiserte idretten i Skandinavia vært betraktet som en viktig bidragsyter til folkehelsen, for eksempel gjennom sin rolle som sosial nettverksbygger og ved å sosialisere til fysisk aktivitet. Idretten skal bidra til fysisk fostring og sosial læring, den skal oppdra til demokratisk medborgerskap, være arena for meningsfullt fellesskap, rekreasjon og forlystelse, og den skal fremme sosial integrasjon og produksjon av sosial kapital (Støckel et al., 2010). Selv om forskning har vanskelig for å påvise disse effektene, er de like fullt viktige for idrettens offentlige legitimeringsgrunnlag (Bergsgard, 2016). Fra et idrettspolitisk ståsted er det derfor viktig at idrettsdeltakelsen er høy og at man har kunnskap om de som ikke deltar: hvem de er, hvorfor de ikke deltar, hvordan de kan inkluderes og hvordan det går med dem på de feltene hvor idretten er ment å ha en positiv effekt (Meld. St. 26, (2011–2012)).

Tidligere forskning tyder på at ønsket om mer tid til skolearbeid er en viktig begrunnelse når ungdom slutter med organisert idrett (Enoksen, 2011). Når frafalne idrettsungdommer spørres om hvorfor de sluttet i idrettslag, slår dette ut som den viktigste frafallsbegrunnelsen blant minoritetsungdom, og begrunnelsen fremstår som omtrent dobbelt så viktig som for majoritetsungdom (Ødegård et al., 2016). Dette har også vist seg i studier for eksempel fra USA (Butcher et al., 2002) og Sverige (Riksidrottsförbundet, 2010). Et lignende mønster finnes når minoritetsungdom spørres om de ikke har tid til å være med i organiserte fritidsaktiviteter på grunn av skolearbeidet og når man spør innvandrereforeldre om hvorfor barna ikke er med i organiserte fritidsaktiviteter (Friberg, 2005).

Fire av ti minoritetsungdommer som har sluttet i idrettslag, oppgir ønsket om å prioritere skolearbeidet som hovedgrunn til at de sluttet, og begrunnelsen har blitt viktigere de siste årene (Ødegård et al., 2016). Minoritetsungdom bruker også mer tid på lekser enn majoritetsungdom. Mens majoritetsungdom i gjennomsnitt bruker omtrent én time daglig på lekser, bruker minoritetsungdom minst en halvtime mer (Bakken & Hyggen, 2018). Minoritetsungdom bruker dermed mest tid på lekser og deltar samtidig minst i idrettslag, og skolearbeid ser altså ut til å være en viktig begrunnelse for det siste. Dette indikerer at forholdet mellom idrett og skole er viktig for å forstå sosial ulikhet i idrettsdeltakelse, som får støtte i

Strandbu & Bakken (2007) som finner at minoritetsungdom som trener i idrettslag bruker mindre tid på lekser enn andre minoritetsungdommer.

Vi vet en del om frafallet fra den organiserte ungdomsidretten: hvor mange som slutter (Bakken, 2019), når de slutter (Skauge & Seippel, 2020), hvem som slutter (Myrli & Mehus, 2015) og hvorfor de slutter (Skauge & Rafoss, 2020). Det er imidlertid mangel på forskning som har kombinert perspektiver på hvorfor ungdom slutter i idrettslag (frafallsbegrunnelser) med analyser av sosiale forskjeller i frafallet mer generelt (om de som slutter har bestemte egenskaper). Det er med andre ord mindre forskning som ser frafallsbegrunnelser og ulikhet i frafall fra ungdomsidrett i sammenheng (hvordan variabler forbundet med frafallsbegrunnelser virker inn på frafallet totalt sett). En studie fra Trondheim indikerer en positiv sammenheng mellom skoleprestasjoner og frafall fra idrettslag for minoritetsungdom, og en negativ sammenheng mellom variablene for majoritetsungdom (Skauge, 2017). Flere slike analyser vil kunne bidra til en bedre forståelse av frafall i ungdomsidretten, og til mer innsikt i hvordan relasjonen mellom idrett og skole fortoner seg for henholdsvis minoritets- og majoritetsungdom.

Denne artikkelen undersøker forholdet mellom idrett og skole. *Hvordan kan avveiningen mellom idrett og skole, i form av tid brukt til skolearbeid, skoleprestasjoner og utdanningsaspirasjoner på den ene siden, og deltakelse i organisert idrett på den andre siden, forklare forskjeller i minoritets- og majoritetsungdoms frafall fra idrettslag?* Studien er basert på Ungdata 2017–2019 med elever i videregående skole (16–19 år) som respondenter. Teoretisk trekker vi på minoritetsdriv-perspektivet, som har røtter tilbake til Lauglo (1996).

Vi er inspirert av hvordan for eksempel Zhou (2005) og Shah et al. (2010) forklarer henholdsvis mobilitetsorienteringen til asiatisk minoritetsungdom i USA, og utdanningsaspirasjoner blant pakistansk minoritetsungdom i Storbritannia, med det colemanske perspektivet. Videre bygger vi på Modoods (2004) kombinerings av Bourdieus (1984) begrep om *kulturell kapital* og amerikansk forskning på *etnisk sosial kapital* for å forklare hvorfor ikke-hvite etniske minoriteter i Storbritannia er overrepresentert i høyere utdanning til tross for at disse minoritetene gjerne har færre sosioøkonomiske ressurser enn sine hvite medstudenter. Sammen med et Bourdieu-inspirert begrep om *idrettshabitus* (Engström, 2008) og Colemans (1988) begrep om *sosial kapital*, danner dette rammeverket for analysen. Vi gjør rede for data, metodisk opplegg og analysestrategi, før resultatene avslutningsvis leder til en sammenfattende drøfting av funnene i lys av utvalgte begreper. For ytterligere å forankre forskningsspørsmålene i empirisk kontekst, gjør vi først rede for studiens kontekstuelle bakteppe.

Ungdomsidrettens oppslutning, endringer på aktivitetsfeltet og ulikhetsforskning i idrett

Barne- og ungdomsidretten i Norge står sterkere enn noensinne. Den siste landsrepresentative rapporten om ungdom og trening viser at flere enn ni av ti ungdommer i alderen 13–19 år på ett eller annet tidspunkt i løpet av oppveksten og/eller tenårene har deltatt i idrettslag (Bakken, 2019). Dette funnet er senere bekreftet i vitenskapelige artikler: 93 prosent av barn og ungdom i Norge har deltatt i idrettslag (Skauge & Seippel, 2020). I en skoleklasse på videregående med 30 elever, betyr det at det bare er to elever som ikke har deltatt i organisert idrett. En slik oppslutning er unik i internasjonal sammenheng (Breuer et al., 2017). Fordi kun sju prosent av norske ungdommer mellom 13 og 19 år aldri har blitt rekruttert til idrettslag, er frafall vårt anliggende. Selv om rekrutteringen til organisert barneidrett aldri har vært større, skjer frafallet fra idrettslag i yngre alder enn før (Ødegård et al., 2016). Mens seks av ti ungdommer deltar i idrettslag på åttendetrinn på ungdomsskolen (13 år),

er andelen to av ti på tredje trinn på videregående skole (18/19 år). Ungdoms treningsaktivitet er også blitt mer polarisert: flere trener mange ganger i uken, og flere trener ikke overhodet. Generelt trener imidlertid ungdom både mer og på andre måter enn før (Bakken, 2019). Organisert idrett står sterkest fram til 15-årsalderen, mens trening på treningssenter og særlig egentrening utenfor idrettslag og treningssentre er mest utbredt fra 16-årsalderen (Skauge & Seippel, 2020).

Endringer i ungdoms treningsformer peker i retning av *individualisering* i senmoderne forstand (Pilgaard, 2012). Dette bildet forsterkes av endringer i ungdoms treningsmotivever. Trening for å oppnå kroppslig (utseendet) og helsemessig (sunnhet) utbytte er blitt mer utbredt, mens trening for å ha det gøy, fellesskap, konkurranse og prestasjon er blitt mindre viktig. Ungdom organiserer i større grad sin treningsaktivitet på arenaer, særlig kommersielle treningssentre, som i større grad enn idrettens indre rasjonalitet om prestasjon, konkurranse og rangering, er i tråd med slike kropps- og helsefokuserede logikker, slik for eksempel de som trener på treningssenter er mer kroppsorienterte enn de som trener i idrettslag (som på sin side er mer prestasjonsorienterte). Dette er vist med data både fra *Norsk monitor* (Seippel, 2016) og *Ungdata* (Skauge & Rafoss, 2020). I denne sammenheng er studier av ungdoms begrunnelser for frafall fra idrettslag relevante.

Frafall fra idrettslag er et komplekst fenomen som involverer en rekke sammenkoblede faktorer innenfor (det enkelte tilbud i idrettslaget) og utenfor idretten (mulighetsstrukturer i lokalmiljøet), og ikke minst handler det om egenskaper ved ungdommene (forutsetninger, erfaringer og ønsker) (Crane & Temple, 2015). Kvantitativ forskning på ungdom, idrett og ulikhet har hatt to typiske empiriske tilnærminger. Den første gjelder studier av ulikhet i *idrettsdeltakelse* og frafall (for eksempel Andersen & Bakken, 2019). Den andre tilnærmingen har analyser av ulikhet i *motiver* for idrettsdeltakelse og frafall i søkelyset (for eksempel Skauge & Rafoss, 2020).

Tidligere forskning viser at det er (vedvarende) sosiale ulikheter i ungdomsidretten. Minoritetsungdom er underrepresentert i idrettslag (Strandbu et al., 2019). Selv om minoritetsungdoms lavere idrettsdeltakelse i hovedsak skyldes lavere rekruttering heller enn større frafall sammenlignet med majoritetsungdom (Myrli & Mehus, 2015), er det fremdeles klare forskjeller mellom minoritets- og majoritetsungdom i frafallet fra organisert idrett (Bakken, 2019). Også en sosioøkonomisk gradient gjør seg gjeldene for frafallsmønsteret fra ungdomsidretten (Bakken, 2017). Når det gjelder ungdoms motiver for å slutte i idrettslag, har studier fra blant annet Finland (Rottensteiner et al., 2013) og Frankrike (Gatouillat et al., 2019), i tillegg til Norge (Persson et al., 2019), vist at det å ikke forplikte seg til faste trenings-tidspunkter og/eller prioritere tiden annerledes er en hovedbegrunnelse for frafall, særlig blant ungdom i videregående skole-alder (16–19 år) (Skauge & Rafoss, 2020).

Det å i større grad ville styre fritiden sin selv, peker også (i tillegg til mer individualiserte og mindre fellesskapsorienterte treningsmotivever) i retning av individualisering. Det er ikke nødvendigvis entydig hva ungdom bruker fritiden sin til (Eriksen & Seland, 2019), men det er rimelig å anta at idretten og skolearbeidet tar mer tid utover i tenårene fordi både idretten og skolen stiller større krav som følge av tiltakende alvorliggjøring (karakterene og idrettsprestasjonene blir viktigere, og det blir mer lekser og mer organisert trening/konkurranser). Dagens ungdomsgenerasjon er opptatt av skole og utdanning (Bakken, 2016). Ungdom flest bruker en del tid på skolearbeid etter skoletid. Omtrent fire av ti ungdommer bruker i gjennomsnitt mer enn én time på lekser utenom skoletiden. Samtidig oppgir nær halvparten av elevene at de ofte eller svært ofte blir stresset av skolearbeidet (Bakken, 2020), for eksempel på grunn av foreldreforventninger (Pedersen & Eriksen, 2019). Dette kan ses i forlengelsen av generasjon prestasjon (Bakken et al., 2018), og generelt en mer seriøs (Haugseth, 2020),

mindre opprørsk og utagerende, og mer verdikonform ungdomskultur: Forskning på vår tids ungdomskultur viser at ungdom drikker mindre alkohol, spiser sunnere, jobber mer med skolen, debuterer senere seksuelt, trener mer og er mer samfunnsmessig opplyst (se for eksempel Pedersen, 2008).

Fritidsforpliktelser innebærer redusert mulighet til å organisere fritiden når det for eksempel gjelder sosiale aktiviteter og skolearbeid. Relasjonen mellom skole og idrett i form av lekselesing, skoleprestasjoner og utdanningsaspirasjoner, samt frafall fra idrettslag, er interessant i vårt tilfelle, spesielt med henblikk på hvorvidt begrunnelsene for frafall er ulike for minoritets- og majoritetsungdom.

Minoritetsdriv, sosial kapital og idrettshabitus

Tidligere forskning tyder på at minoritetsungdom generelt har større skoleinnsats og er mer motivert for sosial mobilitet enn majoritetsungdom, til tross for normalt svakere skoleprestasjoner (Bakken, 2016). Minoritetsungdom har gjennomgående tidligere og tydeligere utdanningsaspirasjoner (Bakken & Hyggen, 2018), de går i større grad direkte over fra videregående skole til høyere utdanning, i tillegg til at de oftere enn majoritetsungdom begynner på prestisjefylte utdanningsløp med høye opptakskrav (Støren, 2010). En større andel minoritets- enn majoritetsungdommer mener dessuten at det å være god på skolen øker statusen i vennemiljøet (Bakken & Hyggen, 2018). Når minoritetsungdom bruker mer tid på skolearbeid enn majoritetsungdom samtidig som skoleresultatene er svakere enn landsgjennomsnittet, tyder det på sterk skolemotivasjon. *Minoritetsdrivet* eller *innvandrerdrevet* (Lauglo, 1996), hvor minoritetsungdommer i større grad enn majoritetsungdom søker sosial mobilitet, forklares gjerne med metaforen om at minoritetsungdommer kan ligne på langrennsløpere. De går med mer driv fordi de går i en løype med flere motbakker enn konkurrentene (majoritetsungdom), og mer motbakke stimulerer til mobilisering av ekstra innsats slik at de klarer seg like godt som de som går i flatere løyper (Lauglo, 2010).

Minoritetsdrivet forklares altså med at mange innvandrere og barna deres ønsker å overkomme utfordringer i møtet med nye kulturer, trosse motbakken og lykkes i majoritets-samfunnet, blant annet gjennom ekstra skoleinnsats (MacLeod, 2008). Vi skal følge opp dette ved å undersøke hvorvidt minoritetsdrivet gir seg utslag i deltakelse i organisert idrett, med spesiell vekt på om minoritets- og majoritetsbakgrunn virker sammen med lekselesing, karakterer og utdanningsaspirasjoner når det gjelder frafall fra idrettslag.

Som teoretisk rammeverk for analysen ser vi nærmere på det Bourdieu-avledede begrepet *idrettshabitus* (Engström, 2008) og Colemans (1988) begrep om *sosial kapital*. I motsetning til Bourdieus (1984) relasjonelle operasjonalisering av sosial kapital som en samlebetegnelse på individuelle ressurser for fordeler og muligheter som kan frembringes via sosiale nettverk, betrakter den amerikanske sosiologen James Coleman og Coleman-inspirerte Putnam (2000) sosial kapital som en kollektiv egenskap og som fellesskapets gode. Sosial kapital brukes generelt ofte til å forklare hvor godt minoritetsungdommer klarer seg i skolen (Shah et al., 2010). Særlig har Colemans (1988) bidrag i artikkelen *Social Capital in the Creation of Human Capital* hatt stor innflytelse på forskning om *sosial kapital for utdanning*. Selv om Coleman definerte sosial kapital vidt, som trekk ved aktørers tilknytning til sosiale strukturer og nettverk som er fordelaktige for handling, anvendte han begrepet mer konkret for å peke på bestemte sosiale ressursers relevans i utdanningssystemet. Coleman tar for seg hvordan sosiale relasjoner fremmer oppadstigende sosial mobilitet gjennom støtte til innsats, utholdenhet og mestring i skole- og utdanningsløpet. Her skal vi ta tak i den enkleste delen av kapitalbegrepet slik det beskrives i Colemans (1990) bok *Foundations of Social*

Theory, nemlig tanken om at egenskaper ved og styrken på relasjoner mellom aktører fungerer som grunnlag for *humankapital*, som på sin side skapes ved å utruste aktører med evner og ferdigheter som gjør dem i stand til å handle på nye måter.

Mest relevant i vårt tilfelle er den Coleman-avledede tesen om at innvandrerfamilier ofte har tettere sosial struktur enn tilfellet normalt er for majoritetsbefolkningen. I innvandrerforskning inspirert av Colemans (1988) eksempel om hvordan asiatiske migrantforeldre involverer seg ekstra i barnas skolearbeid, vises gjerne dette til som *etnisk sosial kapital* (Modood, 2004): Den sosiale kapitalen i form av støtte og oppfølging er normalt sterkere i innvandrerfamilier. Dette kan bidra til at innvandrerforeldre sender tydeligere forventninger om skoleinnsats enn majoritetsforeldre. Vi antar altså at ulikheter i måten den sosiale kapitalen produseres på, hvor båndene mellom generasjonene ifølge Coleman er tettere i mange innvandrer miljøer, kan tenkes å påvirke avveiningen mellom idrett og skole. Vi anvender dermed sosial kapital-begrepet for å forklare minoritetsdrivets sammenheng med idrettsdeltakelse, og hvordan det spiller ulikt inn for minoritets- og majoritetsungdom.

Kulturell kapital kan hos den franske sosiologen og sosialantropologen Pierre Bourdieu ta ulike former. I boken *Distinction – A Social Critique of the Judgement of Taste*, beskriver Bourdieu (1984) hvordan kulturell kapital kan bestå i kunnskap, enten formelt gjennom eksamenspapirer i utdanningssystemet (institusjonalisert form) eller i objektivert form gjennom materielle eiendeler, samt uformelle former som dannelse og smak (for eksempel antall og typen bøker i bokhylla, ved høykulturelle malerier på veggene hjemme, klesstil og sosiolekt). Ifølge Bourdieu henger idrettsdeltakelse også sammen med preferanser for idrett som inkorporeres i aktørenes *habitus*: et skjematisk system av disposisjoner for tanker og handling (preferanser og smaker) innlært gjennom sosialisering som skaper sosiale variasjoner i sosiale praksisers mening og funksjon, internalisert i underbevisstheten. Den kulturelle kapitalen antar da en kroppsliggjort form som viser seg i evnen til å gjenkjenne, verdsette og beherske samfunnets legitime kultur på en selvsagt og innforstått måte.

Når det gjelder koblingen mellom *habitus* og idrett, undersøker Bourdieu (1984) sammenhengen mellom sosial klasses tilhørighet (klassehabitus) og distingverende aktivitetspraksiser blant ulike sosiale lag. Den generelle tesen er at arbeiderklassen, middelklassen og overklassen, og de ulike klassefraksjonene herunder, har ulike kroppspraksiser fordi de oppfatter og anvender kroppen som symbolsk uttrykk på ulike måter. Forenklet sagt viser Bourdieu hvordan representasjonen av middel- og særlig overklassen synker med idrettsaktivitetens voldelige karakter (som boksing og bryting), mens disse var mer orientert mot estetisk idrett (seiling og tennis). Dette måtte ifølge Bourdieu ikke bare tilskrives de rent økonomiske kapitalforskjellene mellom sosiale klasser, men først og fremst forstås i lys av den ulike *meningen* sosiale lag gir idrettsaktivitet. Bourdieu hevder at arbeiderklassen er orientert mot utseendet og det vulgære, mens betydningen av sosiale- og helseorienterte aspekter av idrett og trening øker med høyere sosiale klassefraksjoner.

Vi bruker ikke Bourdieu på denne tradisjonelle måten. I stedet skal vi, inspirert av Engström (2008), betrakte idretten som et felt hvor det har utviklet seg en særegen logikk det gir status å være fortrolig med. Engström identifiserer det som en *idrettshabitus* (*sport habitus*) når preferansen for ulike former for fysisk aktivitet, for eksempel konkurranseidrett, blir til manifestasjoner over hva man oppfatter som relevant for å oppnå status eller anerkjennelse i en bestemt gruppe. På bakgrunn av dette antar vi at ulik idrettshabitus vil føre til at idrettens koder internaliseres mer eller mindre lett, samtidig som konkurranseidrett som sådan produserer ulik mengde symbolsk kapital i ulike sosiale miljøer. Kulturell kapital kan slik kaste lys over ulikhet i idrett også utenfor det vi har data for, for eksempel i form av kunnskap om fordelene ved trening og god helse, eller at ungdommer i ulik grad tiltrekkes av og utvikler fortrolighet med ungdomsidrettens prestasjonslogikk (Hjelseth, 2016).

I drøftingen brukes habitusbegrepet til å undersøke vår hypotese om at ungdom som bruker mye tid på lekser, får gode karakterer i skolen og har utdanningsaspirasjoner, normalt har noen kjennetegn som gjør at de antagelig er bedre tilpasset og mer tiltrukket av idrettens prestasjonslogikk enn ungdom med mindre skoleengasjement. Vi argumenterer derigjennom for at disse variablene kan appellere ulikt til minoritets- og majoritetsungdom ved å trekke paralleller mellom idrettens og skolens tilsvarende logikk.

Problemstillinger

Målet med artikkelen er å undersøke hvordan tid brukt til skolearbeid, skoleprestasjoner og utdanningsaspirasjoner henger sammen med frafall fra organisert idrett blant henholdsvis minoritets- og majoritetsungdom. I drøftingen er det disse sammenhengene som ligger til grunn for våre slutninger om avveininger mellom skole og idrett.

Metode

Data

Studien bygger på *Ungdata 2017–2019*. Vi anser datamaterialet som egnet i vårt tilfelle fordi det gir tilgang til de sentrale variablene for analysen (idrettsdeltakelse og sosial bakgrunn) hos den aktuelle aldersgruppen for ungdomsidretten (13–19 år), og fordi datasettet omfatter nasjonalt representative tall med stort utvalg. *Ungdata*-undersøkelsene er samlinger av standardiserte spørreundersøkelser som i treårssykluser utføres lokalt blant ungdom i Norge i alderen 13–19 år. Undersøkelsen har som formål å kartlegge ungdoms livsstil og levekår gjennom et bredt spekter av temaer: skole, fritid, hjemmemiljø, fysisk aktivitet, idrett og trening, kosthold, helse, kropp og seksualitet, familie, venner, fremtidsplaner, tillit, psykiske problemer, og kriminalitet og rus. Data ble innsamlet ved at elevene besvarte et elektronisk spørreskjema i skoletiden. Den enkelte skole sørget for at det ble satt av nok tid til å besvare spørreskjemaet og at det var mulig å reservere seg mot deltakelse.

Undersøkelsene er utarbeidet av NOVA og godkjent av NSD. Datamaterialet er landsrepresentativt og svarprosenten i undersøkelsene ligger på i underkant av 70 prosent på videregående skole (Bakken, 2020). Vi undersøker elever i videregående skole (16–19 år). Dette skyldes at vi er opptatt av *relasjonen* mellom idrett og skole, at utdanningsaspirasjoner som regel er tydeligere hos eldre tenåringer, og at både organisert idrett og skolearbeid tar mer tid på videregående enn på ungdomsskolen. 128 398 elever på første-, andre- og tredjetrinn i videregående skole besvarte undersøkelsen. Systematiske skjevheter i utvalget vil antagelig i hovedsak dreie seg om elever som av ulike grunner er mye borte fra skolen eller som ikke går på skolen overhodet, og derfor ikke har deltatt i undersøkelsen (Bakken, 2020).

Variabler

Variabelen for idrettsdeltakelse bygger på spørsmålet «*Har du noen gang vært med i et idrettslag eller i en idrettsklubb?*» (1) Nei (2) Ja, men jeg sluttet på barneskolen (3) Ja, men jeg sluttet på ungdomsskolen (4) Ja, men jeg sluttet på videregående (5) Ja, og jeg er fortsatt med. Vi sammenligner de som deltar (5) med de som har sluttet (2–4). Variabelen for lekselesing viser til hvor lang tid man gjennomsnittlig bruker på lekser og annet skolearbeid utenom skoletida daglig. Skoleprestasjoner er et samlemaal basert på terminkarakterene i norsk skriftlig hovedmål, matematikk og engelsk skriftlig ved siste karakteroppgjør (jul/sommer). I praksis er de tre karakterene slått sammen og delt på tre. Karaktertrinnene 1–6 viser til den gjennomsnittlige avrundede karakteren til hver elev basert på de tre karakte-

rene. Studier viser at det er god overlapp mellom selvrapporterte og faktiske skolekarakterer, og at enkeltkarakterer korrelerer godt med karakterer i andre fag (Kuncel et al., 2005). Utdanningsaspirasjoner i Ungdata inngår som et spørsmål om fremtidstanker, og elevene blir spurt om de tror at de vil komme til å ta utdanning på universitet eller høyskole. Vi slår sammen de som ikke har slike planer og de som er usikre, og sammenligner de med de som tenker å ta høyere utdanning. Gruppen som er usikker er stor ($N = 26\ 343$), hvilket medfører at sammenhengen i utvalget mellom de som henholdsvis har og ikke har aspirasjoner om å ta høyere utdanning må tolkes med forsiktighet.

Fordi både frafall fra ungdomsidrett (Skauge & Seippel, 2020) og tid brukt på skolearbeid (Bakken & Hyggen, 2018) er betinget av sosioøkonomisk status, inkluderer vi dette som kontrollvariabel i analysen. Vi bruker et samlemål bestående av spørsmål om familien har bil, om man har eget soverom, hvor mange ganger man har reist på familieferie det siste året, foreldrenes utdanning og antall bøker hjemme. Vi kodet variablene slik at respondentene innenfor de 20 prosentene med lavest skår utgjør laveste sosioøkonomiske gruppe, og de 20 prosentene med høyest skår (kumulativt) utgjør høyeste sosioøkonomiske gruppe. Målet på sosioøkonomisk status er benyttet i en rekke ungdomsforskningsstudier og regnes for å være en valid indikator på sosioøkonomiske ressurser. Variabelen er for eksempel validert mot skoleprestasjoner (Andersen & Bakken, 2019).

Analysestrategi

Vi skal undersøke sammenhengen mellom frafall fra idrettslag med lekselesing, skoleprestasjoner og utdanningsaspirasjoner. Fordi vi er interessert i forskjeller mellom minoritets- og majoritetsungdom med hensyn til disse variablene, og for å unngå unødvendig komplekse tabeller, analyserer vi de to utvalgene separat. Vi bruker logistisk regresjonsanalyse. Dette er den mest valide analyseteknikken når den avhengige variabelen er todelt. Inkludering av flere uavhengige variabler som er relevante for å forklare variasjon i den avhengige variabelen, minsker sjansen for spuriøsitet, som er større ved bivariat regresjon (når sammenhengen mellom den avhengige variabelen og én uavhengig variabel *egentlig* kan forklares av variabler som ikke undersøkes) (Skog, 2013). Dette er grunnen til at vi bruker multippel regresjonsanalyse med kontroll for flere uavhengige variabler.

Når det gjelder de logistiske regresjonskoeffisientenes *styrke*, er ikke koeffisientene som oppgis i regresjonsmodellen presise, slik at disse må estimeres på andre måter om man skal si noe substansielt om dem (utover sammenhengenes *retning*) (Mood, 2010). I tabellene benytter vi oddsskalaen til dette formålet. Fordi vi anser sannsynlighetsskalaen som mest formidlingsvennlig (gir enklest intuitiv fortolkning), supplerer vi odds med sannsynlighet for å si noe om sammenhengenes styrke. Sannsynlighetsskalaen viser til gjennomsnittlige prosentvise endringer i sannsynlighet for utvalget som helhet. Når vi gjør prediksjoner i sannsynlighetsskalaen, isolerer vi effekten av en variabel ved å sette øvrige variabler til gjennomsnittsverdi i utvalget. Dette er en vanlig tilnærming til sannsynlighetsprediksjoner (Myrli & Mehus, 2015). Analysene er gjort i *Stata 15*.

Resultater

Tabell 1 viser fordelingen på variablene i analysen (deskriptiv statistikk). Nær sju av ti har sluttet med organisert idrett. Det er også omtrent sju av ti som tror de vil ta høyere utdanning. Flertallet bruker i gjennomsnitt en halv til én time på skolearbeidet per dag og har gjennomsnittskarakter fire. 15 prosent har minoritetsbakgrunn (to utenlandsfødte foreldre). Merk at kun seks prosent av utvalget bruker mer enn tre timer på lekser per dag.

Tabell 1. Deskriptiv statistikk.

	<i>N</i>	%
Frafall fra idrettslag		
<i>Nei</i>	35 225	32
<i>Ja</i>	74 885	68
Tid brukt på skolearbeid		
<i>Gjør aldri/nesten aldri lekser</i>	28 275	22
<i>Mindre enn en halvtime</i>	26 123	21
<i>1/2-1 time</i>	30 535	24
<i>1-2 timer</i>	23 094	18
<i>2-3 timer</i>	11 250	9
<i>3-4 timer</i>	4 216	4
<i>Mer enn 4 timer</i>	2 931	2
Snittkarakter (norsk, engelsk og matte)		
<i>1</i>	588	2
<i>2</i>	4 990	4
<i>3</i>	26 153	22
<i>4</i>	52 340	45
<i>5</i>	29 598	25
<i>6</i>	2 795	2
Planer om å ta høyere utdanning		
<i>Nei/usikker</i>	38 310	32
<i>Ja</i>	80 224	68
Sosioøkonomisk status		
<i>Søs1 (minst ressurser)</i>	25 810	20
<i>Søs2</i>	24 912	20
<i>Søs3</i>	26 336	20
<i>Søs4</i>	26 370	20
<i>Søs5 (mest ressurser)</i>	24 427	20
Minoritets-/majoritetsbakgrunn		
<i>Majoritetsbakgrunn</i>	102 405	85
<i>Minoritetsbakgrunn</i>	17 976	15

Vi starter med analysen av frafall fra ungdomsidrett for minoritetsungdom (Tabell 2). Odds ratio-koeffisientene for lekselesing og skoleprestasjoner (OR = 1,07 i begge tilfeller) viser at sannsynligheten for frafall fra idrettslag øker både med tid brukt på skolearbeid og med bedre karakterer. Utdanningsaspirasjoner har ikke signifikant betydning (Sig $p = 0,13$). Fra-fallet fra organisert idrett synker med høyere sosioøkonomisk status (OR = 0,87).

Tabell 2. Multipl logistisk regresjonsanalyse av sannsynlighet for frafall fra organisert idrett. Minoritetsungdom 16–19 år. Ungdata 2017–2019.

	Koef	SE	OR	Sig p
Tid brukt på skolearbeid (1-7)	0,06	0,01	1,07	<0,01
Snittkarakter (norsk, engelsk og matte, 1-6)	0,07	0,03	1,07	<0,01
Planer om å ta høyere utdanning (0 = Nei/usikker, 1 = Ja)	- 0,08	0,05	0,93	0,13
Sosioøkonomisk status (1-5)	- 0,14	0,02	0,87	<0,01
Konstant	1,06	0,10	2,87	<0,01
<i>N</i>	12 255			

Note: Koef = Koeffisient. SE = Standardfeil. OR = Odds ratio. Sig p = Signifikans.

For å vurdere størrelsen på effektene av lekselesing og skoleprestasjoner, har vi isolert disse variablene og satt sosioøkonomisk status til gjennomsnittsverdi, som svarer til kategori «Søs3» i Tabell 1. De som bruker minst fire timer på lekser daglig har i gjennomsnitt sju til ni prosentpoeng større sannsynlighet for frafall fra idrettslag enn de som aldri/nesten aldri gjør lekser, og dette gjelder alle karaktertrinn. Når det gjelder skoleprestasjoner er det jevnt over slik at frafallet fra idrettslag øker med bedre karakterer. Elevene med høyest karakter-snitt har omtrent åtte prosentpoeng større sannsynlighet for å slutte i idrettslag enn elevene med lavest karaktersnitt, uavhengig av tid brukt på lekser.

Hvordan ser sammenhengene ut for majoritetsungdom (Tabell 3)? Regresjonsanalysen viser at frafallet fra idrettslag øker med mer lekselesing (OR = 1,03), og synker med bedre karakterer (OR = 0,92) og utdanningsaspirasjoner (OR = 0,70). Som for minoritetsungdom er det også for majoritetsungdom slik at sannsynligheten for frafall fra idrettslag synker med økende sosioøkonomisk status og effekten fremstår omtrent lik som for minoritetsungdom (OR = 0,84 for majoritetsungdom vs. 0,87 for minoritetsungdom).

Tabell 3. Multipel logistisk regresjonsanalyse av sannsynlighet for frafall fra organisert idrett. Majoritetsungdom 16–19 år. Ungdata 2017–2019.

	Koef	SE	OR	Sig <i>p</i>
Tid brukt på skolearbeid (1-7)	0,03	0,01	1,03	<0,01
Snittkarakter (norsk, engelsk og matte, 1-6)	-0,08	0,01	0,92	<0,01
Planer om å ta høyere utdanning (0 = Nei/usikker, 1 = Ja)	-0,35	0,02	0,70	<0,01
Sosioøkonomisk status (1-5)	-0,18	0,01	0,84	<0,01
Konstant	1,79	0,04	5,97	<0,01
<i>N</i>	91 850			

Note: Koef = Koeffisient. SE = Standardfeil. OR = Odds ratio. Sig *p* = Signifikans.

Som for minoritetsungdom har vi også isolert effekten av tid brukt på skolearbeid og karakterer for majoritetsungdom. Effekten av lekselesing er mindre enn tilfellet var for minoritetsungdom. Effekten av skoleprestasjoner går derimot motsatt vei med omtrent samme styrke som for minoritetsungdom. Majoritetsungdom som bruker minst fire timer på lekser daglig, har i gjennomsnitt to til tre prosentpoeng større sannsynlighet for frafall fra idrettslag enn de som aldri/nesten aldri gjør lekser, og dette gjelder alle karaktertrinn. De som sikter mot høyere utdanning har åtte prosentpoeng mindre sannsynlighet for frafall fra idrettslag enn de som ikke har slike planer eller er usikre ($p = 65$ vs. 73 %).

Diskusjon

Det er særlig tre forhold å merke seg ved analysen. Frafall fra idrettslag henger sammen med mer tid til skolearbeid både for minoritets- og majoritetsungdom, men effekten er størst for minoritetsungdom. Vi finner ingen signifikant sammenheng mellom utdanningsaspirasjoner og frafall fra organisert idrett for minoritetsungdom, mens det for majoritetsungdom er slik at høyere utdanningsaspirasjoner henger sammen med lavere sannsynlighet for frafall. *Det mest interessante funnet er at sammenhengen mellom skoleprestasjoner og frafall fra idrettslag er motsatt for minoritet og majoritet: Mens bedre skoleprestasjoner gir høyere sannsynlighet for frafall fra organisert idrett for minoritetsungdom, er sammenhengen motsatt for majoritetsungdom (frafallet fra idrettslag er minst blant de skolesterke).* Det er i hovedsak disse funnene vi diskuterer i det følgende.

Minoritets- og majoritetsungdom skiller seg altså særlig fra hverandre når det gjelder effekten av skoleprestasjoner. Av de tre sentrale variablene i analysen (tid brukt på skolearbeid, karakterer og utdanningsaspirasjoner) er det skoleprestasjoner som har motsatt effekt for minoritets- og majoritetsungdom. Fordi skoleprestasjoner korrelerer både med lekselesing og utdanningsaspirasjoner (Lauglo, 2010), er det imidlertid ikke lett å skille disse effektene fra hverandre empirisk. Det kan derfor være at en del av den egentlige effekten av tid brukt til skolearbeid, i stedet gjør seg gjeldende i effekten av skoleprestasjoner. Skoleprestasjoner og lekselesing må derfor ses i sammenheng når resultatene fortolkes, og det er mindre interessant hvilken av disse variablene som har størst effekt på frafall fra organisert idrett.

Vi har delt diskusjonen i to. Først drøfter vi forholdet mellom idrett og skole for minoritetsungdom, dernest for majoritetsungdom. Selv om det ikke er vår hovedambisjon i denne artikkelen, vil vi likevel først kommentere hvorfor sannsynligheten for å slutte i idrettslag i våre data er større for ungdom i familier med lav sosioøkonomisk status, både for minoritets- og majoritetsungdom. Bourdieus begrepsapparat er aktuelt her.

Bourdieu (1984) argumenterer for at ulikhet i idrettsaktivitet må betraktes som uttrykk for et samspill mellom strukturelle utgangsbetingelser for deltakelse (som økonomi) og ulike kulturelle praksiser og verdier overfor idretten, kroppsliggjort som idrettshabitus, eventuelt mangel på sådan (i vårt tilfelle for eksempel hvordan idrettens logikk har ulikt feste blant ulike ungdomsgrupper). Slike ressurser henger sammen med sosioøkonomisk bakgrunn (Nielsen et al., 2012), for eksempel ved at ungdom i ressurssterke familier i større grad vokser opp i hjem med idrettsaktive søsken (Trondman, 2005), samt med foreldre som selv har lang idrettserfaring og som har tid til å involvere seg i barnas idrettsaktivitet (Stöckel et al., 2011).

Det er for eksempel vist at foreldreinvolvering i idrett står sterkest i middelklassekulturen, blant annet fordi middelklasseforeldre gjerne har en annen og mer fleksibel arbeidstid enn arbeiderklasseforeldre, som ifølge Bourdieu er en transformert form for økonomisk kapital (Stefansen et al., 2018). Mer fleksibel arbeidstid medfører gjerne bedre mulighet til å strukturere forholdet mellom arbeid og fritid enn hva tilfellet er for foreldre fra lavere sosiale lag (Stuij, 2015). Slike aspekter ved sosioøkonomiske forhold kan tenkes å redusere betydningen av familieøkonomi for ungdoms idrettsdeltakelse. Andersen & Bakken (2019) undersøkte for eksempel betydningen av henholdsvis foreldrenes utdanningsnivå, antall bøker hjemme og idrettsens stilling i familien (om foreldrene har vært involvert i idrettslag som trenere og hvor mye idrett betyr i familien) for å forklare sosiale klasseforskjeller i ungdomsidretten. Selv om økonomiske ressurser isolert sett reduserer risikoen for frafall, vil altså andre typer ressurser, enten de er kulturelle eller knyttet til mer fleksibelt arbeid, også kunne virke inn på hvor sterk denne effekten er.

Når vi videre drøfter betydningen av variablene lekselesing, skoleprestasjoner og utdanningsaspirasjoner for frafall fra idrettslag blant henholdsvis minoritets- og majoritetsungdom, fungerer sosioøkonomiske ressurser som en bakenforliggende kontrollvariabel. Det betyr at effektene av disse variablene er justert for betydningen av sosioøkonomisk status på frafall fra idrettslag. Dette reduserer sjansen for at sammenhengene mellom frafall fra organisert idrett og skoleengasjement *egentlig* skyldes klasseforskjeller i utvalget.

Idrett og skole som konkurrerende arenaer for minoritetsungdom

At de minoritetslevende som bruker mye tid på lekser og som får gode karakterer har større sannsynlighet for frafall fra ungdomsidrett enn de som gjør mindre skolearbeid og som får mindre gode karakterer, harmonerer med tidligere forskning som antyder at lekselesing er en barriere for minoritetsungdoms deltakelse i organisert idrett (Ødegård et al., 2016). Vi tror det er minoritetsdrivet (Lauglo, 1996) som gjør seg gjeldende her. I dette perspektivet vil ambisiøse minoritetsungdommer antagelig bruke mye tid på skolearbeidet på bakgrunn av sine karriereambisjoner og sosiale mobilitetsprosjekter, for å få attraktive og godt betalte jobber, samt søken etter anerkjennelse og sosial status. For mange vil gode karakterer og/eller høyere utdanning være en forutsetning for dette, og det betinges av mye skolearbeid. På denne måten kan mye lekselesing, gode skoleprestasjoner og det å aspirere mot høyere utdanning være uttrykk for noe felles: ønsket om å hevde seg (søke oppad sosial mobilitet) i majoritetssamfunnet (Bakken & Hyggen, 2018).

En forklaring på at hardtarbeidende og godt presterende minoritetsungdommer i skolen har større frafall fra idrettslag enn andre ungdommer, kan dermed være verdsettingen av utdanning og integrering i arbeidsmarkedet og de muligheter dette gir i form av å oppfylle forventningene om sosial mobilitet (MacLeod, 2008). Fordi både deltakelse i idrettslag og gode karakterer gjerne krever større tidsinvestering utover i tenårene, kan minoritetsdrivet skape en tidsklemme hvor idrettsdeltakelse er lite kompatibel med å samtidig satse på skolen. På denne måten kan skolearbeid bli en begrensende faktor for idrettsdeltakelse. Dette er antagelig mer aktuelt i dag enn tilfellet var tidligere. Ungdomsidretten har de siste tiårene gjennomgått en profesjonaliseringsprosess, hvor de som ønsker å satse på idrett bruker mer tid i idrettslaget enn før (Strandbu et al., 2017a). Det kan derfor virke som organisert idrett og skole for en del minoritetsungdommer står i et motsetningsforhold.

Tesen om *konkurrerende tidsbruk* er aktuell her (Sletten et al., 2015). Fritidsaktiviteter og skole kan forstås som arenaer som konkurrerer om ungdommens tidsbruk. Utgangspunktet er et nullsumspill hvor mer tid brukt på skolearbeid gir mindre tid til fritidsaktiviteter, og omvendt. Denne tradisjonen går tilbake til Colemans (1961a) bok *The Adolescent Society – The Social Life of the Teenager and its Impact on Education*. Idretten kan bli for dominerende hvis man har ambisjoner om å få gode karakterer. Skoleambisiøse minoritetsungdommer kan se seg nødt til å slutte i idrettslag for å få mer tid til noe som vurderes som viktigere. Frafall fra idrettslag kan dermed bli uttrykk for formålsrasjonelle vurderinger av tidsbruk, noe tidligere forskning også har vist: Enkelte elever ser på frafall fra idrettslag som et middel til å forløse tid til å jobbe med skolearbeid (Gatouillat et al., 2019). Marsh (1992) argumenterer på sin side for at det dreier seg om konkurrerende *engasjement* fremfor tidsbruk, hvor ulike aktiviteter kjemper om ungdommens oppmerksomhet. Ut fra dette perspektivet kan det at skole står sterkt i søkelyset, lede oppmerksomheten bort fra aktiviteter som idrett.

Ungdoms tidsbruk er naturligvis ikke avgrenset til utelukkende å handle om skole og idrett, men er også betinget av forhold vi ikke har diskutert. Når ønsket om mer tid til skolearbeid ikke bare er en viktig begrunnelse minoritetsungdom gir for å ikke delta i idrettslag (Ødegård et al., 2016), men også i organiserte fritidsaktiviteter generelt (Friberg, 2005), tyder det på at nullsumspillet også gjelder for andre fritidsaktiviteter. Organiseringen av ungdoms tidsbruk må derfor forstås som et samspill mellom flere aktiviteter. Fordi minoritetsungdom generelt har en mer familieorientert fritid med flere og mer forpliktende oppgaver hjemme enn majoritetsungdom i sin alminnelighet (Engebriksen & Fuglerud, 2007), innvirker antagelig også dette i nullsumspillet mellom skole og fritid.

En del minoritetsforeldre fremsnakker skolens institusjonelle verdier for sine barn, mens de er mer skeptiske til påvirkningen fra majoritetsbefolkningens ungdomskultur, herunder

idrett (Tjønndal & Hovden, 2020). Dette gir seg uttrykk i at særlig minoritetsjenter oppfordres til å satse på skolen samtidig som foreldrene søker å begrense døtrenes sosiale deltakelse med jevnaldrende utenfor skolen (Basit, 1997). En del minoritetsungdommers dagligliv kan dermed bli dominert av familie og skole, med forpliktelser på begge arenaer, som gir seg uttrykk i et relativt begrenset sosialt liv utenfor familien (Lauglo, 2010). En annen mulighet er at skole og idrett veies opp mot hverandre med utgangspunkt i ønsket om å lykkes i samfunnet. Det er rimelig å anta at en profesjonell idrettskarriere fremstår som en mer usikker karrierevei enn suksess i skole- og utdanningssystemet. Dersom idrett og skole betraktes som motsetninger av en del minoritetsungdommer og/eller deres foreldre, er det derfor naturlig at de fleste anser skole som en sikrere investering.

Hvor mye tid som brukes på idrett er nødvendigvis avhengig av den enkeltes ambisjoner og av tilbudet som gis i den enkelte treningsgruppe. Med høyere alder stiller ungdomsidretten generelt økende krav til flere treninger og konkurranser med en forventning om fast oppmøte til fastsatte tidspunkt (Strandbu et al., 2017a). Denne organiseringen ser altså ut til å være lite forenelig med sosialt mobilitetsorienterte minoritetsungdommers prioriteringer. Antagelig appellerer mer individualiserte treningsformer med løsere og mer fleksibel tilknytning (for eksempel treningssentre) i større grad til denne gruppen. Kanskje er det derfor ikke tidsbruken som sådan som er viktigst, men *organiseringen* av tidsbruken. Å binde seg til faste treninger i idrettslag gir mindre fleksibilitet når det gjelder andre gjøremål, som for eksempel skolearbeid.

Zhou (2005) påpeker at den sosiale kapitalen i innvandrerfamilier generelt er forankret i tettere sosiale bånd. Dette kan kaste lys over at skole og idrett i større grad betraktes som et nullsumspill blant minoritetsungdom. Logikken er at sosial regulering utført av ansvarshavende voksne i tette og lukkede normbærende relasjoner (det sosialt sammenbindende i interne nettverk/*bonding*), som også ifølge blant annet Modood (2004) og Shah et al. (2010) er typisk for innvandrerfamilier, er formålstjenlig for utdanning og sosial mobilitet. Dette nettverk har størst potensial for normativ atferdsregulering fordi sosiale sanksjoner her har størst gjennomslagskraft. Med dette som utgangspunkt, er det i norsk kontekst for eksempel vist at skoleprestasjonene er høyere hos unge som bor i intakte familier hvor mor og far bor sammen (tettere nettverk mellom barn og foreldre) (Lauglo, 2008). Fordi skole og utdanning er et gode, vil foreldre ifølge Coleman normalt tillegge dette stor betydning fordi de mener det er en nøkkelfaktor for barnas livsmuligheter.

Colemans (1988) tese er at sosial regulering i slike kontekster får ungdom til å ta skole, utdanning og arbeid mer alvorlig enn de ellers ville gjort. Fordi minoritetsforeldre generelt er mer opptatt av at deres barn skal maksimere sitt potensial i skole- og utdanningssystemet enn majoritetsforeldre (Zhou, 2005), blir barnas skolegang gjerne et familieprosjekt som kan fungere som sosial kapital for utdanning. At denne kapitalen er typisk for innvandrerfamilier kan skyldes foreldrenes bevissthet om dårligere tilgang til utdanning i hjemlandet eller at behovet for å klare seg i majoritetssamfunnet styrker familiesamholdet, slik at barnas sosiale mobilitet blir et familieanliggende (Bankston, 2004).

Det sterke sosiale limet i familien kan bety at minoritetsungdom lettere får støtte og hjelp fra familien til skolearbeidet enn en gjennomsnittlig majoritetsungdom. Når andregenerasjons minoritetsungdommer blir fortalt at foreldrene har ofret mye for deres utdannings- og livsmuligheter, som kan innebære både flukt og lengre perioder med økonomisk og eksistensiell usikkerhet, kan en del minoritetsungdommer oppleve å stå i takknemlighetsskjuld til foreldrene (Kao, 2004). Dette kan påvirke innsatsen som legges ned i skolearbeidet. Våre resultater tyder på at den sosiale kapitalen for utdanning blant en del minoritetsungdommer medfører at skolearbeidet prioriteres så tydelig at idrett bortprioriteres, i motsetning til

hva tilfellet er for majoritetsungdom. Det er mulig at skole ikke er noen begrensende faktor for idrettsdeltakelse på generelt grunnlag, slik som antatt i tidligere forskning (blant annet Seippel et al., 2011), men våre resultater antyder at det for en del minoritetsungdommer, og da særlig de mobilitetsorienterte hvor minoritetsdrivet er tydeligst, ligger en barriere her.

Idrett og skole som komplementære arenaer for majoritetsungdom

En åpenbar svakhet ved de ovennevnte antagelsene er at det ikke er opplagt hvorfor avveiningen av forholdet mellom idrett og skole ikke ser ut til å gjelde majoritetsungdom. Selv om vi finner at frafallet fra organisert idrett øker med mer leksetid også for majoritetsungdom, er effekten mindre enn for minoritetsungdom. Dessuten er både skoleprestasjoner og utdanningsaspirasjoner negativt korrelert med majoritetsungdoms frafall fra idrettslag. Det er mulig at majoritetsungdom i mindre grad enn minoritetsungdom betrakter avveiningen mellom organisert idrett og skole som et nullsumspill, for eksempel fordi de lettere adopterer parallellene mellom arenaene og/eller at de kan få gode karakterer uten å bruke like mye tid på skolearbeidet som minoritetsungdom, grunnet kulturelle og språklige fortrinn.

En annen mulighet er at majoritetsforeldre mer enn minoritetsforeldre kjenner til den norske idrettskulturen og selv har deltatt i norsk idrett (se Archetti, 2003). På samme måte som den sosiale kapitalen for utdanning er sterk hos innvandrerfamilier, kan det tenkes at det virker som en *sosial kapital for idrett* blant majoritetsforeldre fordi de ønsker at barna skal nyttiggjøre seg de antatte bieffektene som idrettsdeltakelse tilskrives (jf. Meld. St. 26, (2011–2012)). Vi legger imidlertid vekt på en annen forklaring på hvorfor bedre karakterer og utdanningsaspirasjoner reduserer frafallet fra idrettslag for majoritetsungdom, nemlig idrettens og skolens sammenfallende logikk (Peterson, 2004).

Selv om det ikke er åpenbart at det å gjøre det godt på skolen motiverer til idrettsdeltakelse, er det mulig at majoritetsungdommer som gjør det godt i skolen og som sikter seg inn mot høyere utdanning, har lavere frafall fra idrettslag fordi skolen og idretten har en beslektet strukturell logikk med lignende mål og krav (Strandbu et al., 2017b). For eksempel kjennetegnes både skolen og idretten av en utpreget prestasjonslogikk og prestasjonskultur. Aktiviteten er voksen- og regelstyrt, og utføres i gruppekontekster sammen med jevnaldrende. På begge arenaene øver man målrettet over tid for å utvikle ferdigheter, aktiviteten er bekreftende og belønnende, det er faste oppmøtetidspunkter og krav om struktur, i tillegg til at aktiviteten ofte inneholder elementer av testing gjennom konkurranser/prøver som vurderes, måles og registreres. Begge steder står foreldreinvolvering, trener-/lærerrollen, jevnalderfellesskap og læring i sentrum. Egenskaper som målrettet utholdenhet og innsats, problemløsning, impulskontroll, planlegging, selvdisiplin, prestasjonsorientering, forbedring, pågangsmot, og respekt for normer, regler og autoriteter, og er derfor verdifulle både i skolen og i idretten. Krange & Strandbu (2004) viser til at en slik forklaringsmodell tradisjonelt også har vært brukt til å forklare klasseforskjeller i ungdoms deltakelse i frivillige organisasjoner generelt (se Grue, 1985).

Hvis vi forutsetter at gode karakterer er uttrykk for slike egenskaper, og at slike ferdigheter øker sjansen for å trives i og mestre idrettskulturen, kan skoleflinke elever ha utviklet en mer umiddelbar og kroppsliggjort forståelse av hva idrett, trening, prestasjon og en fysisk aktiv livsstil innebærer og krever. Dette vil i så fall bidra til at de i større grad enn skolesvake ungdommer er i stand til å identifisere og internalisere de kulturelle kodene som idretten premierer. Slik kan idrettskulturen være sammenfallende med egenskaper og verdier som de skoleflinke elevene er mest disponert for og som de kjenner seg igjen i. Idretts- og skolefeltets underliggende logikk og aktørenes implisitte enighet om spillereglene, kan føre til at de som får gode karakterer derfor har visse egenskaper som de også får bruk for i idretten.

Engströms (2008) Bourdieu-inspirerte begrep om idrettshabitus kan bidra til å belyse dette ytterligere. Fortrolighet med idrettens legitime koder kan fungere som markør for tilhørighet til idrettsmiljøet. Ulike grupper er fortrolige med ulike logikker (Bourdieu, 1984). Hvordan ungdomsidrettens prestasjonslogikk fenger, gjenkjennes, verdsettes, beherskes og forstås, kan bidra til å forstå hvordan den tiltrekker seg noen ungdommer og støter fra seg andre (Hjelseth, 2016). Kulturelle trekk ved idrettsfeltet gjør altså deltakelse mer attraktivt for visse grupper. På denne måten kan idrettsdeltakelse, i bourdieuske termer, være knyttet til habituelle disposisjoner som virker slik at de som står utenfor (de som ikke deltar) ikke opplever deltakelse som et ønskelig eller reelt alternativ (Vandermeerschen et al., 2016). I så fall er de ikke-rekrutterte og de frafalne ikke ekskludert fra ungdomsidretten i begreps alminnelige forstand, slik *sosial ekskludering* normalt forstås som det å være forhindret fra å gjøre noe man ellers ville gjort, grunnet mangel på ressurser, rettigheter eller tjenester (Levitas et al., 2007).

Motsatt kan et slikt perspektiv også bidra til å forklare hvorfor idrettsaktiv ungdom ofte mestrer skolen godt, noe Coleman (1961b) er inne på i artikkelen *Athletics in High School*. Ifølge den putnamske (2015) tradisjonen tilbyr organiserte fritidsaktiviteter som idrett såkalte *myke ferdigheter* (*soft skills*) som er blitt viktige for et bredt spekter av muligheter senere i livet, inkludert på arbeidsmarkedet. Dette kan være sosiale og kulturelle egenskaper knyttet til innsats og det å jobbe målrettet over tid, lagarbeid og hvordan man opptrer i en gruppe: norm- og rolleforståelse, tillit, respekt, ansvarsfordeling, samarbeid og kommunikasjon. Slike egenskaper bidrar ifølge Putnam til at man klarer seg bedre på de fleste områder i livet enn man ellers ville gjort. Vi mener dette har betydning også for norske forhold, fordi idrettsdeltakelse også her muliggjør læring av myke ferdigheter.

Dersom idrettsungdommer har visse kjennetegn som skiller dem fra ungdomsbefolkningen for øvrig, kan det med andre ord dreie seg om et selektivt frafall fra ungdomsidretten hvor de som blir igjen generelt skiller seg fra de frafalne når det for eksempel gjelder faglig styrke i skolen og fremtidsplaner. Den læring man kan hente fra organiserte fritidsaktiviteter som idrett i form av for eksempel selvtilit, læringsmotivasjon og sosiale relasjoner med jevnaldrende, vil være nyttig også i skolesammenheng (Howie & Pate, 2012). Slike forklaringer på idrettsaktivitetens *executive functioning* er også brukt for sammenhengen mellom andre organiserte fritidsaktiviteter og skolemotivasjon (Bohnert et al., 2010). Vi tror dette kan kaste lys over hvem som i størst grad har adoptert også skolens arbeidsmåter, og at det bidrar til å forklare sammenhengen mellom variablene i våre data.

Konklusjoner og avsluttende kommentarer

Vi har undersøkt hvordan forholdet mellom idrett og skole henger sammen med forskjeller i henholdsvis minoritets- og majoritetsungdoms frafall fra idrettslag. Resultatene indikerer ulike mønstre for minoritets- og majoritetsungdom. Tid brukt på skolearbeid, skoleprestasjoner og utdanningsaspirasjoner har ulik betydning for de to gruppene, og det er særlig karakterer (motsatt effekt for de to gruppene) som henger ulikt sammen med frafall fra ungdomsidrett.

Det kan tenkes at vi i begrenset grad har fanget opp minoritetsdrivet i analysen, og at sammenhengene hadde vært annerledes med bruk av andre data. Vi kunne også operasjonalisert variablene annerledes, for eksempel ved å bruke et samlemål for skoleengasjement (lekselesing, karakterer og utdanningsaspirasjoner samlet) som fanger opp den underliggende drivdimensjonen, slik som for eksempel Bakken & Hyggen (2018). Dessuten må man merke seg at vårt mål på lekselesing skiller seg fra operasjonaliseringen i tidligere forskning på frafalls-

begrunnelser. I våre data spørres ikke respondentene om de *ønsker* mer tid til skolearbeidet, men om hvor mye tid de faktisk bruker på lekser. Uansett slike forbehold, foreslår vi at den positive effekten av lekselesing på frafall fra idrettslag for minoritetsungdom kan være uttrykk for et underliggende driv for sosial mobilitet. Dette gjør avveiningen til et nullsumspill hvor mer tid til skole gir mindre tid til idrett, og gjelder særlig for skoleflink og ambisiøs minoritetsungdom. Nullsumspill-perspektivet vi har forankret i Coleman (1961a), harmonerer både med våre funn og med tidligere forskning, hvor ønsket om mer tid til skolearbeid trekkes fram som en viktig grunn for minoritetsungdoms frafall fra idrettslag (Ødegård et al., 2016). Vi mener at tidligere forskning på ungdoms begrunnelser for å slutte i idrettslag og teorien om minoritetsdrivet, som blant annet innebærer at minoritetsungdom bruker mer tid på lekser og i større grad er akademisk orientert enn den gjengse majoritetsungdom (Lauglo, 1999), til sammen peker i retning av en sannsynlig forklaring.

Når det er sagt, er det flere variabler som påvirker utdanningsdrivet enn etnisitet (Coleman, 1988). Eriksen (2020) viser for eksempel at middelklassebakgrunn spiller inn på foreldreforventninger når det gjelder ungdoms skoleprestasjoner. At skoleflinke minoritets elever har tidligere frafall fra idrettslag, betyr dessuten ikke nødvendigvis at de er mindre interessert i idrett og trening. Nielsen et al. (2013) finner at minoritetsungdom er omtrent like fysisk aktive som majoritetsungdom, på tross av lavere idrettsdeltakelse. I stedet kan skoleflinke minoritetsungdommers lavere idrettsdeltakelse forstås som uttrykk for at de har andre mål, slik at idrett i organiserte former nedprioriteres. Den negative sammenhengen mellom frafall fra idrettslag, og henholdsvis karakterer og utdanningsaspirasjoner for majoritetsungdom, kan tilskrives skolens og idrettens beslektede logikk. Funnet stemmer overens med det tradisjonelle bildet av at de egenskapene som forbindes med skoleflinkhet, også virker forsterkende på idrettsdeltakelse (Marsh & Kleitman, 2002).

Videre studier av disse problemstillingene kan med fordel gjøres på mer innsnevrede utvalg. Forskning fra USA (Feliciano, 2006), Storbritannia (Shah et al., 2010) og Norge (Bakken & Hyggen, 2018) antyder at minoritetsdrivet i vestlige samfunn er spesielt fremtredende hos ikke-vestlige minoritetsjenter. Det er også disse som er minst representert i idrettslag. Tre av ti minoritetsjenter har aldri blitt rekruttert til idrettslag, mens dette gjelder 15 prosent av minoritetsguttene (Bakken, 2019). Færre enn to av ti minoritetsjenter i alderen 13–19 år deltar i idrettslag, mot fire av ti for minoritetsgutter og majoritetsungdom (Ødegård et al., 2016). Det er minoritetsjenter som har mest hjemmeorientert fritidsmønstre (Engebriksen & Fuglerud, 2007). Nær halvparten av minoritetsjentene som har sluttet i idrettslag oppgir ønsket om å prioritere skolearbeidet som grunn, mens dette gjelder tre av ti minoritetsgutter og omtrent to av ti majoritetsungdommer (Ødegård et al., 2016).

Større spredning i skoleengasjement blant minoritets- enn majoritetsungdom (Noguera, 2004) gjør det også hensiktsmessig å skille mellom ulike landbakgrunner i videre forskning. Kvalitative tilnærminger vil kunne bidra med supplerende kunnskap fordi vi vet lite om hvordan de unge selv ser på forbindelsen mellom idrett og skole (Strandbu et al., 2017b). Et annet tema er hvorvidt minoritetsdrivet slår ut på andre fritidsaktiviteter.

Litteratur

- Andersen, P. & Bakken, A. (2019). Social Class Differences in Youths' Participation in Organized Sports: What Are the Mechanisms? *International Review for the Sociology of Sport*, 54(8), 921–937. <https://doi.org/10.1177/1012690218764626>
- Archetti, E. (2003). Den norske «idrettsmodellen»: et kritisk blikk på sivilt samfunn i Norge. *Norsk antropologisk tidsskrift*, 14(1), 8–15. https://www.idunn.no/nat/2003/01/den_norske_idrettsmodellen_et_kritisk_blikk_pa_sivilt_samfunn_i_norge
- Bakken, A. (2016). *Ulike perspektiver på skoleresultatene til barn og unge med innvandrerbakgrunn. Minoritetsspråklige elever oppnår i gjennomsnitt dårligere skoleresultater, samtidig som de er mer opptatt av sosial mobilitet enn andre elevgrupper. Hvorfor er det slik?* Udir. <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/Ulike-perspektiver/>
- Bakken, A. (2017). Sosiale forskjeller i ungdomsidretten – fattigdomsproblem eller sosial gradient? I *Oppvekstrapporten 2017. Økte forskjeller – gjør det noe?* Bufdir. <https://kriminalitetsforebygging.no/dokumenter/oppvekstrapporten-2017-okte-forskjeller-gjor/>
- Bakken, A. et al. (2018). Generasjon prestasjon? Ungdoms opplevelse av press og stress. *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 18(2), 46–76. <https://oda.oslomet.no/handle/10642/6962>
- Bakken, A. & Hyggen, C. (2018). *Trivsel og utdanningsdriv blant minoritets elever i videregående. Hvordan forstå karakterforskjeller mellom elever med ulik innvandrerbakgrunn?* NOVA. <http://www.hioa.no/Om-OsloMet/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2018/Trivsel-og-utdanningsdriv-blant-minoritets elever-i-videregaaende>
- Bakken, A. (2019). *Idrettens posisjon i ungdomstida. Hvem deltar og hvem slutter i ungdomsidretten?* NOVA. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/20.500.12199/1298>
- Bakken, A. (2020). *Ungdata 2020. Nasjonale resultater.* NOVA. <http://tidliginnsats.forebygging.no/Rapporter/Ungdata-2020-Nasjonale-resultater/>
- Bankston, C. (2004). Social Capital, Cultural Values, Immigration, and Academic Achievement: The Host Country Context and Contradictory Consequences. *Sociology of Education*, 77(2), 176–179. <https://doi.org/10.1177/003804070407700205>
- Basit, T. (1997). 'I Want More Freedom, but not too Much': British Muslim Girls and the Dynamism of Family Values. *Gender and Education*, 9(4), 425–440. <https://doi.org/10.1080/09540259721178>
- Bergsgard, N. (2016). Ungdomsidretten som løsning på samfunnsmessige utfordringer? I Ø. Seippel et al. (Red.), *Ungdom og idrett*. Cappelen.
- Bohnert, A. et al. (2010). Capturing Unique Dimensions of Youth Organized Activity Involvement: Theoretical and Methodological Considerations. *Review of Educational Research*, 80(4), 576–610. <https://doi.org/10.3102/0034654310364533>
- Bourdieu, P. (1984). *Distinction. A Social Critique of the Judgement of Taste*. Routledge.
- Breuer, C. et al. (2017). *Characteristics of European Sports Clubs. A Comparison of the Structure, Management, Voluntary Work and Social Integration Among Sports Clubs Across ten European Countries*. University of Southern Denmark. https://www.researchgate.net/publication/317381517_Characteristics_of_European_sports_clubs_A_comparison_of_the_structure_management_voluntary_work_and_social_integration_among_sports_clubs_across_ten_European_countries
- Butcher, J. et al. (2002). Withdrawal From Competitive Youth Sport: A Retrospective Ten-Year Study. *Journal of Sport Behavior*, 25(2), 145–163. <http://static1.1.sqspcdn.com/static/f/1109123/24906774/1400507345587/Withdrawal+from+Competitive+Youth+Sport.pdf?token=iJdiv2AtA66f5l%2BptnRFPaul2lQ%3D>

- Coleman, J. (1961a). *The Adolescent Society. The Social Life of the Teenager and its Impact on Education*. Free Press of Glencoe.
- Coleman, J. (1961b). Athletics in High School. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 338(1), 33–43. <https://doi.org/10.1177/000271626133800105>
- Coleman, J. (1988). Social Capital in the Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology*, 94, S95–S120. <https://doi.org/10.1086/228943>
- Coleman, J. (1990). *Foundations of Social Theory*. Harvard University Press.
- Crane, J. & Temple, V. (2015). A Systematic Review of Dropout From Organized Sport Among Children and Youth. *European Physical Education Review*, 21(1), 114–131. <https://doi.org/10.1177/1356336X14555294>
- Engebriksen, A. & Fuglerud, Ø. (2007). *Ungdom i flyktningfamilier. Familie og vennskap: trygghet og frihet?* NOVA. <https://www.buudir.no/bibliotek/Dokumentside/?docId=070442460>
- Engström, L. (2008). Who is Physically Active? Cultural Capital and Sports Participation From Adolescence to Middle age – A 38-Year Follow-Up Study. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 13(4), 319–343. <https://doi.org/10.1080/17408980802400510>
- Enoksen, E. (2011). Drop-Out Rate and Drop-Out Reasons Among Promising Norwegian Track and Field Athletes: A 25 Year Study. *Scandinavian Sport Studies Forum*, 2, 19–43. <https://nih.brage.unit.no/nih-xmlui/bitstream/handle/11250/170719/Enoksen%20ScandSportStudiesForum%202011.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Eriksen, I. & Seland, I. (2019). *Ungdom, kjønn og fritid*. NOVA. <https://www.regjeringen.no/contentassets/efa97f020331439a8adbb84dd90ab426/no/sved/6.pdf>
- Eriksen, I. (2020). Class, Parenting and Academic Stress in Norway: Middle-Class Youth on Parental Pressure and Mental Health. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 1–13. <https://doi.org/10.1080/01596306.2020.1716690>
- Feliciano, C. (2006). Beyond the Family: The Influence of Premigration Group Status on the Educational Expectations of Immigrants' Children. *Sociology of Education*, 79(4), 281–303. <https://doi.org/10.1177/003804070607900401>
- Friberg, J. (2005). *Ungdom, fritid og deltakelse i det flerkulturelle Oslo*. Fafo. https://www.fafo.no/media/com_netsukii/775.pdf
- Gatouillat, C. et al. (2019). Navigating the Circles of Social Life: Understanding Pathways to Sport Drop-Out Among French Teenagers. *Sport, Education and Society*, 25(6), 654–666. <https://doi.org/10.1080/13573322.2019.1643300>
- Grue, L. (1985). *Bedre enn sitt rykte. En undersøkelse av ungdoms fritidsbruk. Fase 2 av foreningsundersøkelsen*. Kultur- og vitenskapsdepartementet, Ungdoms- og idrettsavdelingen (STUI).
- Haugseth, J. (2020). Ungdommens idealer. En kvalitativ/kvantitativ studie av verdsettinger blant norsk ungdom. *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 4(2), 68–84. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2020-02-01>
- Hjelseth, A. (2016). Frafall i ungdomsidretten – et overvurdert problem? I Ø. Seippel et al. (red.), *Ungdom og idrett*. Cappelen.
- Howe, E. & Pate, R. (2012). Physical Activity and Academic Achievement in Children: A Historical Perspective. *Journal of Sport and Health Science*, 1(3), 160–169. <https://doi.org/10.1016/j.jshs.2012.09.003>
- Kao, G. (2004). Social Capital and its Relevance to Minority and Immigrant Populations. *Sociology of Education*, 77(2), 172–175. <https://doi.org/10.1177/003804070407700204>
- Krange, O. & Strandbu, Å. (2004). *Ungdom, idrett og friluftsliv. Skillelinjer i ungdomsbefolkningen og endringer fra 1992 til 2002*. NOVA. <https://norskfriluftsliv.no/wp-content/uploads/2015/01/1383-UNGDOM-IDRETT-OG-FRILUFTSLIV-O-Krange-og-e%CC%80-Strandbu.pdf>

- Kuncel, N. et al. (2005). The Validity of Self-Reported Grade Point Averages, Class Ranks, and Test Scores: A Meta-Analysis and Review of the Literature. *Review of Educational Research*, 75(1), 63–82. <https://doi.org/10.3102/00346543075001063>
- Lauglo, J. (1996). *Motbakke, men mer driv? Innvandrerungdom i norsk skole*. Ungforsk.
- Lauglo, J. (1999). Working Harder to Make the Grade: Immigrant Youth in Norwegian Schools. *Journal of Youth Studies*, 2(1), 77–100. <https://doi.org/10.1080/13676261.1999.10593025>
- Lauglo, J. (2008.) Familiestruktur og skoleprestasjoner. *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 8(1), 3–30. <https://journals.oslomet.no/index.php/ungdomsforskning/article/view/1086/950>
- Lauglo, J. (2010). *Unge fra innvandrerfamilier og sosial kapital for utdanning*. Forskningsrådet. <https://www.forskningsradet.no/siteassets/publikasjoner/1253954129425.pdf>
- Levitas, R. et al. (2007). *The Multidimensional Analysis of Social Exclusion*. University of Bristol. <https://dera.ioe.ac.uk/6853/1/multidimensional.pdf>
- MacLeod, J. (2008). *Ain't no Makin' it. Aspirations and Attainment in a Low-Income Neighborhood*. Westview Press.
- Marsh, H. (1992). Extracurricular Activities: Beneficial Extension of the Traditional Curriculum or Subversion of Academic Goals? *Journal of Educational Psychology*, 84(4), 553–562. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.84.4.553>
- Marsh, H. & Kleitman, S. (2002). Extracurricular School Activities: The Good, the bad, and the Nonlinear. *Harvard Educational Review*, 72(4), 464–515. <https://doi.org/10.17763/haer.72.4.051388703v7v7736>
- Meld. St. 26 (2011–2012). *Den norske idrettsmodellen*. Kulturdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/aaf9142d54e344608cc20d4e5fa752e0/no/pdfs/stm201120120026000dddpdfs.pdf>
- Modood, T. (2004). Capitals, Ethnic Identity and Educational Qualifications. *Cultural Trends*, 13(2), 87–105. <https://doi.org/10.1080/0954896042000267170>
- Mood, C. (2010). Logistic Regression: Why we Cannot do What we Think we can do, and What we can do About it. *European Sociological Review*, 26(1), 67–82. <https://doi.org/10.1093/esr/jcp006>
- Myrli, T. & Mehus, I. (2015). Ulikhet i rekruttering og frafall i den organiserte idretten i Trondheim. *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 15(1), 51–77. <https://journals.oslomet.no/index.php/ungdomsforskning/article/view/1598>
- Nielsen, G. et al. (2012). Predisposed to Participate? The Influence of Family Socio-Economic Background on Children's Sports Participation and Daily Amount of Physical Activity. *Sport in Society*, 15(1), 1–27. <https://doi.org/10.1080/03031853.2011.625271>
- Nielsen, G. et al. (2013). Daily Physical Activity and Sports Participation Among Children From Ethnic Minorities in Denmark. *European Journal of Sport Science*, 13(3), 321–331. <https://doi.org/10.1080/17461391.2011.635697>
- Noguera, P. (2004). Social Capital and the Education of Immigrant Students: Categories and Generalizations. *Sociology of Education*, 77(2), 180–183. <https://doi.org/10.1177/003804070407700206>
- Pedersen, W. (2008). Detlaktelse i ungdomsorganisasjoner og bruk av rusmidler. *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 8(1), 49–65. <https://journals.oslomet.no/index.php/ungdomsforskning/article/view/1088>
- Pedersen, W. & Eriksen, I. (2019). Hva de snakker om når de snakker om stress. *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 3(02), 101–118. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2019-02-01>
- Persson, M. et al. (2019). Opting out of Youth Sports: How can we Understand the Social Processes Involved? *Sport, Education and Society*, 25(7), 842–854. <https://doi.org/10.1080/13573322.2019.1663811>

- Peterson, T. (2004). Arena för integration. *I&M: invandrare & minoriteter*, 4, 19–23. https://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/10857/TP_Arena_for_integration.pdf?sequence
- Pilgaard, M. (2012). Teenageres idrætsdeltagelse i moderne hverdagsliv. *Scandinavian Sport Studies Forum*, 3, 71–95. https://sportstudies.org/wp-content/uploads/2014/01/071-095_vol_3_2012_pilgaard.pdf
- Putnam, R. (2000). *Bowling Alone. The Collapse and Revival of American Community*. Simon & Schuster.
- Putnam, R. (2015). *Our Kids. The American Dream in Crisis*. Simon & Schuster.
- Riksidrottsförbundet (2010). *Idrott och integration – en statistisk undersökning 2010*. <https://www.rf.se/globalassets/riksidrottsforbundet/nya-dokument/nya-dokumentbanken/forskning-fou/mangfald/fou2010-idrott-och-integration.pdf?w=900&h=900>
- Rottensteiner, C. et al. (2013). Personal Reasons for Withdrawal From Team Sports and the Influence of Significant Others Among Youth Athletes. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 8(1), 19–32. <https://doi.org/10.1260/1747-9541.8.1.19>
- Seippel, Ø. et al. (2011). *Ungdom og trening. Endring over tid og sosiale skillelinjer*. NOVA. http://www.seippel.no/NOVA_UngdomTrening.pdf
- Seippel, Ø. (2016). Sprek, vakker og kjedelig? Trening og mening blant ungdom. I Ø. Seippel et al. (red.), *Ungdom og idrett*. Cappelen.
- Shah, B. et al. (2010). Explaining Educational Achievement and Career Aspirations Among Young British Pakistanis: Mobilizing 'Ethnic Capital'? *Sociology*, 44(6), 1109–11027. <https://doi.org/10.1177/0038038510381606>
- Skauge, M. (2017). *Idrettens klasseskiller – grunn til bekymring? Sosial ulikhet i rekruttering og frafall. En analyse av elever i videregående skole i Trondheim* [Masteroppgave]. Institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU. <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmliui/handle/11250/2625233>
- Skauge, M. & Rafoss, K. (2020). Kjønnen trening som uttrykk for kjønnen mening? Treningsorganisering og treningsmotiveer blant ungdom i Norge 13–18 år 2010–2018. *Tidsskrift for kjønnsforskning*, 44(3), 217–230. <https://doi.org/10.18261/issn.1891-1781-2020-03-04>
- Skauge, M. & Seippel, Ø. (2020). Where do They all Come From? Youth, Fitness Gyms, Sport Clubs and Social Inequality. *Sport in Society*, 1–21. <https://doi.org/10.1080/17430437.2020.1840554>
- Skog, O. (2013). *Å forklare sosiale fenomener. En regresjonsbasert tilnærming*. Gyldendal.
- Sletten, M. et al. (2015). Idrett, dataspilling og skole – konkurrerende eller «på lag»? *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 99(5), 334–350. https://www.idunn.no/npt/2015/05/idrett_dataspilling_og_skole_-_konkurrerende_eller_paa_la
- Stefansen, K. et al. (2018). Understanding the Increase in Parents' Involvement in Organized Youth Sports. *Sport, Education and Society*, 23(2), 162–172. <https://doi.org/10.1080/13573322.2016.1150834>
- Strandbu, Å. & Bakken, A. (2007). *Aktiv Oslo-ungdom. En studie av idrett, minoritetsbakgrunn og kjønn*. NOVA. <https://digib.no/wp-content/uploads/2020/01/157.pdf>
- Strandbu, Å. et al. (2017a). Ungdom, idrett og klasse: fortid, samtid og framtid. *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 2(1), 132–151. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2017-02-03>
- Strandbu, Å. et al. (2017b). Læring i idrett og skole. I O. Erstad & I. Smette (red.), *Ungdomsskole og ungdomsliv. Læring i skole, hjem og fritid*. Cappelen.
- Strandbu, Å. et al. (2019). Exploring the Minority-Majority gap in Sport Participation: Different Patterns for Boys and Girls? *Sport in Society*, 22(4), 606–624. <https://doi.org/10.1080/17430437.2017.1389056>
- Stuij, M. (2015). Habitus and Social Class: A Case Study on Socialisation Into Sports and Exercise. *Sport, Education and Society*, 20(6), 780–798. <https://doi.org/10.1080/13573322.2013.827568>

- Støckel, J. et al. (2010). Sport for Children and Youth in the Scandinavian Countries. *Sport in Society*, 13(4), 625–642. <https://doi.org/10.1080/17430431003616332>
- Støckel, J. et al. (2011). Parental, Socio and Cultural Factors Associated With Adolescents' Sports Participation in Four Danish Municipalities. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 21(4), 606–611. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0838.2010.01093.x>
- Støren, L. (2010). *Unge innvandrere i utdanning og overgang til arbeid*. NIFU. <https://nifu.brage.unit.no/nifu-xmlui/bitstream/handle/11250/279641/NIFUrapport2010-45.pdf?sequence=1>
- Tjønndal, A. & Hovden, J. (2020). 'Will God Condemn me Because I Love Boxing?' Narratives of Young Female Immigrant Muslim Boxers in Norway. *European Journal of Women's Studies*, 1–16. <https://doi.org/10.1177/1350506820954885>
- Trondman, M. (2005). *Unga och föreningsidrotten. En studie av föreningsidrottens plats, betydelse och konsekvenser i ungas liv*. Ungdomsstyrelsen. <http://docplayer.se/15787671-Unga-och-foreningsidrotten-en-studie-om-foreningsidrottens-plats-betydelser-och-konsekvenser-i-ungas-liv.html>
- Vandermeersch, H. et al. (2016). Towards Level Playing Fields? A Time Trend Analysis of Young People's Participation in Club-Organised Sports. *International Review for the Sociology of Sport*, 51(4), 468–484. <https://doi.org/10.1177/1012690214532450>
- Zhou, M. (2005). Ethnicity as Social Capital: Community-Based Institutions and Embedded Networks of Social Relations. I G. Loury et al. (Red.), *Ethnicity, Social Mobility and Public Policy: Comparing USA and UK*. Cambridge University Press.
- Ødegård, G. et al. (2016). *Idrettsdeltakelse og trening blant ungdom i Oslo*. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. <https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/handle/11250/2445378>